

CARACTERÍSTICAS DE ESTILOS CON ARTISTAS

O Romanticismo (finais del XVIII e mediados XIX)

O Romanticismo, un movemento cultural que xurdiu a finais do século XVIII e principios do XIX, tivo un impacto profundo na pintura, marcando un cambio radical na forma en que se concibía e expresábase a arte. Este movemento, que se orixinou en Alemaña e o Reino Unido como unha reacción contra a Ilustración e o Neoclasicismo, caracterizouse pola exaltación dos sentimentos, a paixón, a imaxinación e o individualismo, en oposición á razón e o equilibrio do período anterior.

Entre os máximos expoñentes do Romanticismo pictórico atópanse os franceses Géricault e Delacroix, os ingleses Constable e Turner, que anticipou o Impresionismo, e o alemán Friedrich.

Na pintura caracterizouse polo uso de cores vibrantes, pinceladas expresivas e composicións dinámicas. Os artistas románticos buscaban capturar a emoción e a enerxía do momento, en lugar da perfección formal da arte clásico. Tivo un impacto profundo na historia da arte, preparando o camiño para movementos posteriores como o Realismo, o Impresionismo e o Expresionismo. A filosofía, a literatura, a música e a política tamén foron influenciadas por este movemento.

Autores de referencia:

Francisco de Goya y Lucientes (1746-1828) Caspar David Friedrich (1774-1840), John Constable (1776-1837), Joseph Mallord William Turner (1775-1851), Eugène Delacroix (1798-1863)

O Realismo (sobre 1840-1880)

O realismo, un movemento artístico que xurdiu en Francia a mediados do século XIX, marcou un cambio significativo na historia da arte. Este movemento rebelouse contra o romanticismo, un estilo que se caracterizaba pola idealización e a exaltación das emocións. Os realistas, en cambio, buscaban representar a realidade tal como era, sen adornos nin idealizacións.

O realismo manifestouse en diversas formas de arte, incluíndo a pintura, a literatura e a música. Na pintura, os realistas enfocáronse na representación da vida cotiá, incluíndo escenas de traballo, paisaxes rurais e retratos de persoas comúns.

Gustave Courbet, considerado o pai do realismo pictórico, foi un artista que desafiou as convencións artísticas da súa época. A súa obra "O taller do pintor" (1855) converteuse nun manifesto do movemento, provocando un escándalo no mundo da arte pola súa crueza e o seu rexeitamento ás normas académicas. Os realistas interesábanse pola vida das clases baixas e os movementos políticos de esquerda. A súa obra reflectía as inxustizas sociais e a loita pola igualdade.

O realismo tamén se caracterizou pola súa atención ao detalle e a súa procura da verosimilitud. Os artistas realistas esforzábanse por representar a realidade con precisión, utilizando técnicas de pintura que permitían capturar a luz e a textura dos obxectos.

O realismo tivo un impacto profundo na arte posterior, dando paso a movementos como o naturalismo e o impresionismo. Aínda que o realismo como movemento artístico tivo un período relativamente curto, a súa influencia estendeuse ao longo do século XX e continúa inspirando a artistas na actualidade.

Autores de referencia:

Gustave Courbet (1819-1877)

O Impresionismo (sobre 1860-1890)

A orixe do termo "Impresionismo" é curioso. En 1874, o crítico de arte francesa Louis Leroy utilizou o termo de forma despectiva ao referirse á pintura "Impresión, sol nacente" de Claude Monet, exposta no Salón de Artistas Independentes de París. Xurdiu en Francia a finais do século XIX, desafiou as convencións académicas da súa época, que impoñían un modelo de representación detallista e idealizado. Os pintores impresionistas buscaban capturar as impresións visuais da luz nos obxectos, rexeitando temas académicos e técnicas de debuxo clásicas. Priorizaron a luz e a cor sobre as formas e detalles realistas, rompendo co academicismo tradicional. Nos seus cadros, pintaban ao aire libre escenas cotiás e paisaxes con pinceladas soltas e espontáneas que creaban manchas de cor que tomaban forma ao observalas a certa distancia. Outra característica é o uso de cores puras sen mesturar.

Os pintores impresionistas centráronse na pintura ao aire libre, buscando plasmar o cambio da luminosidade, o instante. As formas diluíanse imprecisas dependendo da luz á que estaban sometidas, e unha mesma forma cambiaba dependendo da luz lanzada sobre elas, dando lugar a unha pintura totalmente distinta. Non só revolucionou a pintura, senón que tamén influíu noutras disciplinas como a música, a literatura, a escultura e a arquitectura.

Foi un movemento revolucionario que cambiou a forma de ver e entender a arte. O seu enfoque na luz, a cor e a impresión visual abriu novas posibilidades para a expresión artística, e a súa influencia pódese sentir na arte moderna ata o día de hoxe.

Os pintores impresionistas non só capturaron a beleza do mundo que lles rodeaba, senón que tamén desafiaron as convencións artísticas do seu tempo, creando unha nova linguaxe visual que segue inspirando a artistas e espectadores por igual.

Autores de referencia:

Édouard Manet (1832-1883), Claude Monet (1840-1926), Camille Pissarro (1830-1903), Berthe Morisot (1841-1895), Mary Cassatt (1844-1926)

O Postimpresionismo (aproximadamente 1886-1905)

O termo "postimpresionismo" foi acuñado polo crítico británico Roger Fry en 1910, durante unha exposición

en Londres que presentaba obras de Paul Cézanne, Paul Gauguin e Vincent van Gogh. Estes artistas, considerados piares da arte moderna posterior, non se consideraban a si mesmos postimpresionistas, xa que o termo xurdiu despois das súas mortes.

Os postimpresionistas, rexeitando as limitacións do impresionismo, buscaron ampliar os horizontes expresivos da pintura, sen limitarse a plasmar pasivamente o observado na realidade. A subxectividade converteuse nun elemento central do postimpresionismo, priorizando a expresión persoal do artista sobre a verosimilitud. As cores non se limitaban a reflectir a realidade, senón que buscaban expresar emocións. As figuras se deformaban para lograr maior expresividade, e as regras tradicionais da perspectiva abandonáronse en favor da simplificación das formas e a tendencia cara á abstracción. Non foi un movemento cun programa propio, senón un período no que unha xeración de artistas desenvolveu unha vontade diferenciadora de estilo, inspirada polo impresionismo.

O postimpresionismo, coa súa énfase na subxectividade e a expresión persoal, sentou as bases para a arte moderna do século XX. Movimentos como o expresionismo, o fauvismo e o cubismo atoparon no postimpresionismo a súa inspiración creativa e a súa vontade de ruptura coas convencións artísticas do pasado.

Autores de referencia:

Paul Cézanne (1839-1906), Vincent Van Gogh (1853-1890), Paul Gauguin (1848-1903)

O Simbolismo e o Modernismo (entre finais do XIX e principios do XX)

O simbolismo foi un movemento artístico e literario que xurdiu a finais do século XIX, principalmente en Francia e Bélxica. Este movemento caracterizouse polo seu rexeitamento ao realismo e ao naturalismo, movementos que se centraban na descrición obxectiva da realidade cotiá. Os simbolistas, en cambio, buscaban expresar a experiencia emocional individual a través dunha linguaxe simbólica e suxestiva.

Para os simbolistas, o mundo era un misterio por descifrar, e o poeta debía trazar as correspondencias ocultas que unían os obxectos sensibles. O simbolismo baseábase na idea de que as cousas podían representar outras, e que o significado dun símbolo podía ser múltiple e depender do contexto.

As raíces do simbolismo atópanse na obra de Charles Baudelaire, especialmente no seu libro "As flores do mal". Baudelaire, á súa vez, foi influenciado polo escritor estadounidense Edgar Allan Poe, quen lle proporcionou moitas das imaxes e figuras literarias que utilizaría. O simbolismo estendeuse máis aló da literatura, influíndo tamén na pintura, a escultura e o teatro. Artistas como Vincent van Gogh e Paul Gauguin utilizaron o simbolismo para expresar as súas emocións e visións do mundo.

O Modernismo, tamén coñecido como Art Nouveau, foi un movemento artístico que xurdiu a finais do século XIX e principios do XX, marcando unha ruptura coas tradicións artísticas establecidas. Este movemento

caracterizouse polo seu enfoque na innovación, a experimentación e a procura dunha estética nova que reflectise a modernidade da época. O Modernismo estendeuse por toda Europa e América, influíndo en diversas disciplinas como a pintura, a arquitectura, a literatura e a música.

Na pintura, o Modernismo caracterizouse por unha diversidade de estilos e técnicas, así como por unha exploración de temas máis amplos e conceptuais. Os artistas modernistas buscaban expresar a súa visión persoal do mundo, utilizando cores vivas, formas abstractas e composicións dinámicas para transmitir emocións e sensacións. A influencia da Revolución Industrial tamén se fixo presente no Modernismo, coa incorporación de novas técnicas de impresión e serigrafía que permitiron a reprodución da arte a gran escala.

O Modernismo inspirouse na natureza, incorporando elementos decorativos como liñas curvas, motivos florais e formas sinuosas que imitaban as formas das plantas e os animais. A sensualidade e a bidimensionalidad tamén foron características importantes da pintura modernista, con figuras estilizadas e pouca profundidade espacial. O simbolismo tamén xogou un papel importante na temática das obras modernistas, con contido espiritual, místico e mitolóxico.

O Modernismo non foi un movemento homoxéneo, senón máis ben un crisol de diferentes correntes artísticas e estilos individuais. O Modernismo, como movemento artístico, foi unha resposta ao contexto social, político e tecnolóxico da época, buscando a reforma con novos camiños e perspectivas para a arte. Foi un movemento que marcou un punto de inflexión na historia da arte, abrindo camiño ás vangardas do século XX e deixando unha pegada indeleble na cultura occidental.

Autores de referencia:

Gustav Klimt (1862-1918), Gustave Moreau (1826-1898), Alfons Mucha (1860-1939)

O inicio da escultura moderna

O termo "escultura moderna" é bastante ambiguo e utilízase na historia da arte para referirse a diferentes conceptos. Máis ben, refírese á escultura que rompe cos convencionalismos estéticos do academicismo e desenvolve novas formas de expresión, alcanzando o seu punto culminante coas vangardas artísticas. Por tanto, a súa localización cronolóxica sería o século XX, aínda que tamén inclúe obras e autores do século XIX que se caracterizan pola súa modernidade estética, como Auguste Rodin.

Auguste Rodin viviu entre 1840 e 1917 e foi coñecido por romper cos canons estéticos tradicionais. Do mesmo xeito que o Impresionismo, Rodin deixou atrás a mimesis, centrándose en traballar monumentos e esculturas públicas. A súa formación neoclásica e o seu espírito innovador leváronlle a moitas críticas e polémicas ao redor da súa obra. Por exemplo, criticábaselle por crear esculturas tan vivas e dinámicas, retratando aos modelos espidos no seu estudo sen pousar. Desta maneira, Rodin afastábase da escravitude que imponía a mimesis, ao ter que retratar aos modelos perfectamente.

Antes de Rodin, a escultura era moi diferente. A Academia Francesa de Belas Artes controlaba a educación

dos artistas e establecía normas ríxidas que determinaban o que podía considerarse unha obra de arte de calidade. Segundo estas directrices, os escultores académicos debían representar temas específicos, como os mitolóxicos, bíblicos e históricos. As figuras debían representar modelos de beleza ideal e serena, sen emocións, e presentábanse ao público en actitudes tranquilas. Os artistas tiñan que utilizar unha técnica minuciosa, imitando texturas e mostrando todos os detalles das figuras.

Autores de referencia:

Auguste Rodin (1840-1917), Camille Claudel (1864-1943)

O Expresionismo (principios do XX)

O expresionismo foi un movemento artístico que xurdiu en Alemaña a principios do século XX, como unha reacción ao impresionismo e ao realismo. Os expresionistas buscaban expresar as súas emocións e experiencias internas dunha maneira intensa e inquietante, en lugar de simplemente representar a realidade obxectiva. Este movemento estendeuse a diversas disciplinas artísticas, incluíndo a pintura, a poesía, a escultura, a literatura, a arquitectura, o cinema, o teatro, a danza e a fotografía.

O expresionismo caracterizábase polo uso de formas distorsionadas, cores intensas e liñas dinámicas para expresar estados psicolóxicos e emocionais como a soidade, a angustia ou o medo. Os expresionistas afastáronse da procura de obxectividade e beleza cotiá que perseguiran os impresionistas, centrándose no caos e as experiencias humanas, especialmente as máis intensas ou dolorosas.

Foi un dos primeiros movementos artísticos catalogados como vangarda. Desenvolveuse antes da Primeira Guerra Mundial e mantívose popular durante a República de Weimar, particularmente en Berlín. París converteuse nun lugar de reunión para un grupo de artistas expresionistas, moitos de orixe xudía, coñecidos como a Escola de París. Despois da Segunda Guerra Mundial, o expresionismo figurativo influíu en artistas e estilos en todo o mundo. Caracterizábase pola súa temática escura e sórdida, que reflectía a amargura existencialista da época. Temas como a soidade, a miseria, a morte e o sexo eran comúns nas obras expresionistas, que mostraban unha visión trágica do ser humano nunha sociedade moderna, industrializada e alienante. Deixou unha pegada profunda na historia da arte. A súa influencia pódese ver en moitos movementos artísticos posteriores, e o seu enfoque na expresión emocional segue sendo relevante na actualidade.

Autores de referencia:

Otto Dix (1891-1969), George Grosz (1893-1959)

O Fauvismo (ó redor de 1905-1910)

O fauvismo foi un movemento artístico que xurdiu en Francia a principios do século XX, marcando o inicio das vangardas artísticas do século. Os pintores fauvistas foron os primeiros en romper co impresionismo e cos métodos tradicionais de percepción. A súa resposta espontánea e a miúdo subxectiva á natureza expresábase en pinceladas audaces, a miúdo subxectivas, e en cores vibrantes e vivos directamente do tubo.

Henri Matisse e André Derain, dúas figuras crave do movemento, introduciron a cor non naturalista e as pinceladas vibrantes nas súas pinturas no verán de 1905, traballando xuntos no pequeno porto pesqueiro de Collioure na costa mediterránea.

Os fauvistas eran un grupo de artistas cun enfoque similar á natureza, pero non tiñan un programa definido. O seu líder foi Matisse, quen chegara ao estilo fauvista despois de experimentar cos diversos estilos postimpresionistas. Estas influencias inspirárono a rexeitar o espazo tridimensional tradicional e buscar un novo espazo pictórico definido polo movemento de planos de cor.

As pinturas fauvistas de Derain traducen cada ton dunha paisaxe en cor pura, que aplicaba con pinceladas curtas e enérxicas.

O fauvismo foi un movemento breve pero influente que tivo un impacto significativo no desenvolvemento da arte moderno. Os fauvistas demostraron que a cor podía ser un elemento independente na pintura, capaz de expresar emocións e crear unha estrutura dentro da obra de arte sen ter que ser fiel ao mundo natural. A súa énfase na expresión individual e o seu rexeitamento das convencións tradicionais achandaron o camiño para movementos artísticos posteriores como o cubismo e o expresionismo.

Autores de referencia:

Henri Matisse (1869-1954)

O Cubismo (entre 1907-1917)

O cubismo foi un movemento artístico de vangarda de principios do século XX que comezou en París e revolucionou a pintura e as artes visuais, influíndo en innovacións artísticas na música, o ballet, a literatura e a arquitectura. Os temas cubistas analízanse, descompóñense e vólvense a ensamblar nunha forma abstracta; En lugar de representar obxectos desde unha soa perspectiva, o artista representa o tema desde múltiples perspectivas para representalo nun contexto máis amplo. O cubismo considerouse o movemento artístico máis influente do século XX. O termo cubismo asóciase amplamente cunha variedade de obras de arte producidas en París (Montmartre e Montparnasse) ou preto de París (Puteaux) durante a década de 1910 e durante a década de 1920.

O movemento foi pioneiro en colaboración entre Pablo Picasso e Georges Braque, aos que se uniron varios artistas máis. Unha influencia principal que conduciu ao cubismo foi a representación da forma tridimensional nas últimas obras de Paul Cézanne.

O cubismo deriva o seu nome dos comentarios que fixo o crítico Louis Vauxcelles, quen describiu

despectivamente a obra de Braque de 1908 Houses at L'Estaque como composta por cubos. Con todo, foi Lles Demoiselles d'Avignon, pintada por Picasso en 1907, a que presaxiou o novo estilo; nesta obra, as formas de cinco espídos femininos convértense en formas fragmentadas e angulares. Do mesmo xeito que na arte de Cézanne, a perspectiva represéntase a través da cor, cos marróns avermellados cálidos avanzando e os azuis fríos retrocedendo.

Autores de referencia:

Pablo Picasso (1881-1973), Georges Braque (1882-1963), Juan Gris (1887-1927), Pablo Gargallo (1881-1934)

A Escola Metafísica (ó redor de 1910-1920)

A Escola metafísica, foi un movemento artístico italiano que xurdiu a principios do século XX, principalmente a través do traballo de Giorgio de Chirico e Carlo Carrà. Este movemento caracterizouse polo seu enfoque na representación dun mundo visionario, que se estendía máis aló da realidade física, penetrándose na mente inconsciente. As pinturas metafísicas a miúdo presentaban prazas italianas idealizadas, con obxectos xustapoiendo de maneira aparentemente casual, creando unha atmosfera de misterio e enigma.

O movemento metafísico xurdiu do desexo de explorar a vida interior imaxinada de obxectos cotiáns cando llos representaba fóra dos seus contextos habituais.

Giorgio de Chirico, considerado o principal precursor do movemento, comezou a desenvolver o seu estilo metafísico ao redor de 1911. As súas obras, como "O enigma dunha tarde de outono", caracterizábanse pola súa atmosfera onírica, con fortes contrastes de luz e sombra, que a miúdo transmitían unha sensación de ameaza e misterio.

A pintura metafísica tivo unha influencia significativa no desenvolvemento do surrealismo, especialmente no traballo de Max Ernst. O movemento tamén inspirou outras correntes artísticas posteriores, como a Nova Obxectividade e o Realismo Máxico. A pintura metafísica, co seu enfoque na representación do onírico e o misterioso, segue sendo un testemuño da capacidade da arte para transcender a realidade e explorar as profundidades da mente humana.

Autores de referencia:

Giorgio de Chirico (1888-1978)

A abstracción pictórica (de 1910 en diante)

A abstracción pictórica, un movemento artístico que xurdiu a principios do século XX, caracterízase polo seu rexeitamento á representación figurativa da realidade. En lugar de imitar as formas do mundo natural, a

abstracción busca crear unha linguaxe visual propio, baseado en formas, cores e liñas, que se afasta das referencias visuais do mundo real.

Este movemento opúxose á arte figurativo, que se centraba na representación de obxectos recoñecibles. A abstracción, en cambio, propón unha nova realidade, unha "arte pura" que busca transcender a realidade tangible e explorar a expresión artística a través de elementos visuais abstractos.

O nacemento da abstracción pictórica atribúese a miúdo a Vasili Kandinsky, quen é considerado o pioneiro deste movemento. Con todo, a artista sueca Hilma af Klint, quen creou séria "Pinturas para o templo" entre 1906 e 1915, é agora recoñecida como a primeira artista en crear unha obra abstracta. As pinturas de Klint, que se asemellaban a diagramas, eran unha representación visual de ideas espirituais complexas. A súa obra, que non se fixo pública ata 1986, vinte anos despois da súa morte, mostra unha profunda exploración da espiritualidade e a evolución do ser humano, utilizando formas xeométricas, cores vibrantes e patróns complexos.

A abstracción pictórica tivo unha influencia significativa na arte moderna e contemporánea, e o seu legado continúa vixente na actualidade. A súa capacidade para transcender a realidade e explorar a expresión artística a través de elementos visuais abstractos inspirou a xeracións de artistas e continúa desafiando as convencións da arte tradicional.

Autores de referencia:

Vasili Kandinsky (1866-1944)

O Neoplasticismo (ó redor de 1917)

O Neoplasticismo, tamén coñecido como constructivismo holandés ou De Stijl, xurdiu nos Países Baixos en 1917 da man do artista Piet Mondrian. Este movemento artístico, que buscaba unha arte pura e universal, baseábase na redución das formas a elementos xeométricos básicos e a utilización de cores primarias, branco e negro.

O Neoplasticismo caracterizábase pola eliminación de todo o superfluo, buscando a esencia da forma e a cor. As liñas rectas, os planos, os cubos e o ángulo recto eran os elementos fundamentais deste estilo, co rectángulo como forma básica. As cores primarias (amarelo, azul, vermello) e os neutros (branco, negro e grises) utilizábanse para crear composicións equilibradas e harmoniosas, sen recorrer á simetría.

A intención do Neoplasticismo era crear unha linguaxe plástica obxectivo e universal, que puidese ser comprendido por calquera persoa, independentemente da súa cultura ou orixe. Para lograr isto, os artistas afastáronse da representación do mundo real, buscando unha abstracción pura que se basease na xeometría e a cor.

O Neoplasticismo non se limitou á pintura, senón que tamén se estendeu á arquitectura, o deseño de escenarios e o deseño de mobles. Como movemento que buscaba a pureza e a universalidade, converteuse nun referente

para o desenvolvemento da arte abstracto e as vangardas do século XX. A súa influencia pódese observar en diferentes disciplinas artísticas, desde a pintura ata a arquitectura, e o seu legado segue inspirando a artistas contemporáneos.

Autores de referencia:

Piet Mondrian (1872-1944)

O Dadaísmo (de 1916 o 1919)

O dadaísmo, un movemento artístico e cultural que xurdiu en 1916 no Cabaret Voltaire de Zúric, caracterizouse pola súa oposición á razón e ás convencións artísticas da época. Foi un movemento anti-establishment que xurdiu no contexto da Primeira Guerra Mundial e o movemento anti-arte anterior. O dadaísmo rebelouse contra a lóxica, a razón e o esteticismo do capitalismo e a guerra modernos. Os artistas dadaístas utilizaron unha ampla variedade de formas artísticas para expresar o seu descontento cara á violencia, a guerra e o nacionalismo. O seu obxectivo era desafiar as normas establecidas e provocar ao público coa súa arte absurda e irónica.

O nome "dada" orixinouse de maneira fortuíta, cando o artista Richard Huelsenbeck seleccionou a palabra ao azar dun dicionario. Outros cren que a palabra evoca as primeiras palabras dun neno, o que reflicte a natureza infantil e absurda do movemento. O dadaísmo estendeuse rapidamente a outros centros artísticos de Europa e América, incluíndo Nova York. Os artistas dadaístas reuníanse en cabarets e outros espazos públicos para realizar performances, recitar poemas, e exhibir as súas obras de arte.

O dadaísmo inspirouse en movementos artísticos anteriores, como o cubismo e o futurismo. Os artistas dadaístas inspiráronse na obra de Marcel Duchamp, quen desafiou as definicións tradicionais de arte coas súas "readymades", obxectos cotiáns presentados como obras de arte. O dadaísmo tamén se inspirou na poesía de vangarda, que exploraba a natureza da linguaxe e a comunicación. Os artistas dadaístas utilizaron unha variedade de técnicas, incluíndo a colaxe, a poesía sonora, o "cut-up" e a escultura.

Caracterizouse pola súa irracionalidade, o seu absurdo e a súa falta de sentido. O dadaísmo foi un movemento efémero, pero tivo un impacto profundo na arte moderna. A súa influencia pódese ver en movementos posteriores, como o surrealismo e o pop art.

Autores de referencia:

Marcel Duchamp (1887-1968)

O Surrealismo (sobre 1920-1950)

O surrealismo, un movemento artístico e cultural que xurdiu en Europa despois da Primeira Guerra Mundial, caracterizouse pola súa exploración da mente humana e a dinámica dos soños. Influenciado en gran medida

polo dadaísmo, o surrealismo buscaba expresar o inconsciente a través de imaxes e ideas ilóxicas ou oníricas. O seu obxectivo, segundo o seu líder André Breton, era "resolver as condicións contraditorias do soño e a realidade nunha realidade absoluta, unha superrealidad".

Breton, un poeta que se uniu ao dadaísmo antes de fundar o surrealismo, inspirouse nas teorías de Sigmund Freud sobre o inconsciente. Freud, a través da súa investigación sobre o subconsciente, demostrou a importancia de leste no comportamento humano e na creatividade. Os surrealistas, seguindo as ideas de Freud, buscaban acceder ao subconsciente a través da escritura automática, a pintura automática, a representación de soños e o regreso á infancia.

O surrealismo caracterizábase polo uso de elementos inesperados. Breton afirmaba que o surrealismo era un movemento revolucionario, asociado a causas políticas como o comunismo e o anarquismo.

O surrealismo tivo un gran impacto na arte, a literatura e a cultura en xeral. A súa influencia estendeuse a través de diferentes disciplinas, incluíndo a pintura, a escultura, a fotografía, o cinema e o teatro. O movemento desafiou as normas sociais e políticas, dando voz aos silenciados e expresando o que a sociedade consideraba inaceptable. O surrealismo, a pesar do seu apoxeo antes da Segunda Guerra Mundial, segue sendo relevante na actualidade, inspirando a artistas e pensadores de todo o mundo.

Autores de referencia:

Salvador Dalí (1904-1989), Remedios Varo (1908-1963), Maruja Mallo (1902-1995), Marc Chagall (1887-1985)

O Pop Art. (sobre 1950-1970)

A arte pop interprétase amplamente como unha reacción ás ideas entón dominantes do expresionismo abstracto, así como unha expansión desas ideas. Debido á súa utilización de obxectos e imaxes atopados, é similar ao dadaísmo. A arte pop e o minimalismo considéranse movementos artísticos que preceden á arte posmoderno, ou son algúns dos primeiros exemplos da propia arte posmoderno.

A arte pop a miúdo toma imaxes que se utilizan actualmente na publicidade. A etiquetaxe de produtos e os logotipos ocupan un lugar destacado nas imaxes elixidas polos artistas pop, como se ve nas etiquetas das latas de sopa Campbell, de Andy Warhol. Incluso a etiquetaxe no exterior dunha caixa de envío que contén alimentos para a venda polo miúdo utilizouse como tema na arte pop, como o demostra a caixa de mollo de tomate Campbell de Warhol, de 1964.

En América do Norte a arte pop foi unha resposta irónica contra o expresionismo abstracto. Pola contra, os orixes da arte pop na Gran Bretaña de posguerra, aínda que empregaron a ironía e a parodia, foron máis académicos, centráronse na imaxinería dinámica e paradoxal da cultura estadounidense, como a publicidade, os cómics e os obxectos cotiáns producidos en masa. A arte pop británico a miúdo vese como distinto da arte pop estadounidense.

O xénero baséase na integración da arte pop da cultura alta e baixa, e salienta os signos, o estilo sobre a

expresión persoal.

Autores de referencia:

Andy Warhol (1928-1987), Roy Fox Lichtenstein (1923-1997)

O expresionismo abstracto e figurativo

O expresionismo abstracto, un movemento pictórico contemporáneo dentro da abstracción, floreceu despois da Segunda Guerra Mundial. Este movemento, que se afastou da imitación da realidade, centrouse en formas e aspectos esenciais, expresando sentimentos en vez de ilustrar.

Os artistas deste movemento, desalentados polo seu contexto político e social, refuxiáronse no seu interior e abandonaron toda referencia externa.

O expresionismo abstracto foi un movemento que se caracterizou pola liberdade e a individualidade. Os artistas deste movemento, fascinados pola soidade e o proceso, decidiron mostrar o carácter expresivo da arte investigando en buscas persoais, máis que colectivas. O gesto, unha especie de pegada dactilar do artista, converteuse nun elemento fundamental da obra.

O expresionismo abstracto foi un movemento que se caracterizou pola materialidade do cadro e a improvisación. Os artistas deste movemento convertían o proceso artístico nun rito relixioso, sendo a pintura a proba documental do mesmo. A improvisación formaba parte deste trance case místico, no que o artista entraba en contacto directo consigo mesmo.

En contraste co expresionismo abstracto, o arte figurativo caracterízase pola representación de figuras recoñecibles, como persoas, obxectos ou paisaxes. A diferenza do arte abstracto, o arte figurativo busca unha alta verosimilitude nas súas representacións, aínda que tamén permite certas distorsións ou enfoques diferentes para expresar a visión do artista.

Autores de referencia:

Jackson Pollock (1912-1956), Mark Rothko (1903-1970), Francis Bacon (1909-1992), Lucian Freud (1922-2011)

Galicia nos séculos XIX e XX

Carlos Maside (1897-1958)

Carlos Maside García, un pintor nacido en San Xulián, Puentevesures, o 16 de marzo de 1897, foi unha figura clave na arte galega do século XX. Maside, membro da chamada Xeración do 30, un grupo de artistas que buscaban representar a sociedade galega do seu tempo con técnicas y recursos estilísticos do arte contemporáneo, foi influenciado polo seu mestre, Alfonso Daniel Rodríguez Castelao.

A súa infancia e mocidade foron marcadas pola pobreza e a perda do seu pai cando tiña quince anos.

Os seus primeiros pasos no mundo artístico foron a través de viñetas de temática cotiá que publicaba en

diarios e revistas como Vida Gallega, Faro de Vigo e El Pueblo Gallego. En 1926, obtivo unha beca da Diputación de Pontevedra para estudar en Madrid, e ao ano seguinte viaxou a París, onde se viu influenciado polo Art Nouveau, o gravado xaponés e artistas como.

Maside foi un dos artistas que contribuíron á renovación da arte galega, rompendo coas normas tradicionais e incorporando influencias internacionais e de vangarda. A súa obra, caracterizada polo realismo e a representación da vida cotiá galega, foi fundamental para a consolidación da identidade artística galega.

Luis Seoane (1910-1979)

Luis Seoane, un artista e litógrafo nacido en Buenos Aires, Arxentina, o 1 de xuño de 1910, foi un dos membros máis importantes do movemento "Os renovadores", que buscaba renovar a arte galega na primeira terceira parte do século XX. Os seus pais eran emigrantes galegos, e Seoane pasou gran parte da súa infancia e xuventude en Galicia, España, onde recibiu a súa educación en A Coruña. A súa primeira exposición tivo lugar en 1929.

En 1936, para escapar de la Guerra Civil Española, Seoane regresou á súa cidade natal, Buenos Aires, onde se converteu nunha figura cultural importante. Alí, foi responsable da creación de varios murais e outras obras de arte públicas. Durante este período, Seoane continuou a participar en círculos intelectuais e movementos políticos e sociais, promovendo todo tipo de actividades culturais, desde a fundación de revistas e editoriais ata exposicións, e programas de radio.

Seoane foi unha parte crucial do círculo de exiliados galegos en Arxentina, coincidindo con artistas visuais como Castelao, Maruja Mallo e Manuel Colmeiro, xunto con outros intelectuais, poetas e escritores, como Lorenzo Varela. Destacou e foi recoñecido no campo editorial, tanto polo seu papel como ilustrador como polo de escritor e editor.

En 1960, Seoane regresou a Galicia e converteuse nunha figura destacada no movemento para revivir a cultura galega. Morreu en A Coruña en 1979. A súa obra, tanto os seus murais como as súas pinturas ao óleo, así como a súa experimentación técnica coa gravación, o sitúan como un dos maiores innovadores en termos de propostas estéticas entre os dous continentes.

A súa obra pictórica, que comezou en 1944, foi influenciada por artistas como Joaquín Torres García, Fernand Leger, Pablo Picasso, Henri Matisse e Paul Klee. O fauvismo, o cubismo e o expresionismo son estilos que se poden apreciar na súa obra. A súa obra foi exposta en numerosos museos e galerías de arte de todo o mundo, e as súas pinturas e gravados son moi apreciados polos coleccionistas.

Eugenio F. Granell (1912-2001)

Eugenio Fernández Granell, nacido en A Coruña o 28 de novembro de 1912 e falecido en Madrid o 24 de outubro de 2001, foi un artista, escritor e poeta surrealista español. A súa infancia transcorreu en Santiago de Compostela, unha cidade que tivo unha profunda influencia na súa obra artística. Desde pequeno, Granell mostrou unha gran inclinación pola música, e en 1928 trasladouse a Madrid para estudar violín na Escola

Superior de Música. Alí coñeceu ao compositor e director Enrique Casal Chapí, e comezou a asistir a tertulias políticas e literarias nos cafés madrileños.

Ao estalar a Guerra Civil Española, Granell uniuse ás milicias leais ao goberno republicano para defender a capital, combinando esta actividade coa dirección do periódico do POUM, "El Combatiente Rojo". Durante os tres anos da guerra, tamén contribuíu con artigos importantes no xornal do POUM. Despois da derrota da República, Granell viuse obrigado a exiliarse en 1939 na República Dominicana.

En República Dominicana, Granell, xunto con moitos outros refuxiados españois e xudeus, converteuse nunha parte importante da escena cultural do país. Tocou o primeiro violín na Orquestra Sinfónica creada polo compositor Casal Chapí, e comezou a traballar para o xornal "La Nación", onde escribía sobre eventos culturais, exposiciónes de arte e comentarios sobre libros recentemente publicados. Foi nesta illa tropical onde Granell comezou a pintar, e en 1941 un evento decisivo levouno a un compromiso absoluto co surrealismo. André Breton, tamén exiliado da guerra europea, chegou á illa, e Granell entrevistouno para o xornal e mostroulle as súas pinturas. Breton animouno e incluíuno entre os seus seguidores, recoñecendo o seu talento e a súa visión surrealista.

Granell tamén se dedicou á poesía, ao ensaio e á novela, publicando un total de 15 libros.

O Hiperrealismo

O hiperrealismo é un xénero de pintura e escultura que se asemella á fotografía. É considerado un avance do fotorrealismo polos métodos utilizados. O termo aplícase a un movemento e estilo de arte independente que xorde, sobre todo, no continente europeo a finais dos anos 60 e principios dos 70.

O hiperrealismo busca a perfección, aínda que só para mostrar o trivial. Rechaza a reprodución mecánica e non adoita haber trazos de pinceladas; Elimínanse as emocións, os sentimentos e a materia. Cando se traballa a pintura hiperrealista, adoita facerse con óleo e pintura acrílica, aínda que tamén se adoitan empregar outras técnicas como a aerografía ou a acuarela.

En España, a corrente hiperrealista foi seguida por Antonio López, pero a diferenza dos artistas norteamericanos non utiliza a cámara, aproxímase á realidade lentamente, polo que as súas obras non son tan frías. Antonio López dixo: "É rara a pouca atención con que a maior parte dos artistas miraron a realidade ao longo dos séculos".

A consagración do movemento, que hoxe coñecemos co nome de hiperrealismo, tivo lugar en 1972 na exposición titulada "Fotorrealismo, cuestionando a realidade", celebrada na V Documenta de Kassel.

Na actualidade, novos artistas utilizan a técnica fotorrealista nas súas creacións. As ferramentas e os motivos puideron evolucionar ou cambiar co tempo, pero as obras continúan fascinando ao público pola súa increíble definición, nitidez e detallismo.

Autores de referencia:

Antonio López García (1936-)